

зорієнтована економіка, інформаційні системи реального часу, інноваційно-індустріальна економіка.

Ostapenko B. I. Synergy of a human and society: avant-garde potential

Provides avant-garde civilizational potential of the symbiosis of human and society in the context of different social and economic systems. Represented the decisive factors for the most efficient, systematic and successive development of civilization. It is the dominant character of worldview direction in the society defining vector of the most demanded individual and community efforts in science, technology and society and shaping role of education and information systems; and of the legal principles of morality based on the primacy of human dignity and spiritual culture over utilitarian interests. Furthermore, the systematic provision of vertical mobility for the universal integration of avant-garde potential of all individuals including those with adverse initial conditions while guaranteed respect to the differentiation of the individual achievements. Also is implementing of socially oriented market economy with legal regulatory and optimizing participation and responsibility of the state and government. And a learning economy, which is built into the structure of systematic and lifelong education of each individual synergistically integrated into society. Finally is the universal access of academic, industrial, humanitarian and political professionals and the civil society to the national and global information real-time systems. To the greatest extent those principles correspond to innovative-industrial socio-economic model of society that provides scientific and technical knowledge, efficiency of real-time information systems, and industrial and agricultural production to ensure domestic supply of food, goods, services and knowledge through the universal employment of the people. There is every reason to define innovative-industrial society as a symbiosis of industrial production capabilities and innovative creativity of post-industrial economies in the one socio-economic system. Implementation of humanistic innovative-industrial civilization requires domination of the world view, in which human dignity is the criterion, the purpose and the source of prosperity. This is the realization of the avant-garde potential of synergy of human and society across the all spectrum of socio-economic activities of human

УДК 130.2

В. В. Погребной

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

СВЯТО В БУТТІ ЛЮДИНИ

У даному дослідженні уявлення про святкування в житті людського суспільства визначається в дуалістичному аспекті, розглядаючи значення свята як з позиції цивілізаційного способу (психоделічного) святкування, так і з позиції культурного способу (у підставі якого релігійне битійствование). Стверджується, що свято є єдністю цінностей культурного простору і активізацією естетичного в людині, що приводить до гармонізації суті людини з його відчуженою цивілізаційною іпостасю. Завданням даної гармонізації є подолання цієї розірваної відчуженої цивілізаційної іпостасі з суттю людини, щоб не дати відчуженій цивілізаційній іпостасі стати суттю – в святі, оскільки очолює значення в святі належить не обрядовості, а духовності.

Ключові слова: свято, феномен свята, цивілізаційна іпостась, святкова культура, духовність, обрядовість, повсякденність.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. З багатомірової історії людства можна виявити, що свято займає одне з очолюючих положень в діяльності людини. Навряд чи, на нашу думку, стане хто-небудь оспорювати, що свято – це перш за все радість. Рефлексує в такому контексті людині легко представити сенс і значення свята. У даній статті ми прослідимо становлення досліджуваного феномену в дуалістичному аспекті, розглядаючи значення терміну в різні тимчасові відрізки буття культури як з позиції цивілізаційного способу (психоделічного) святкування, так і з позиції культурного способу (у підставі якого релігійне битійствование).

being.

Keywords: synergy, avant-garde potential, worldview direction, vertical mobility, welfare economy, real-time information systems, innovative-industrial economy.

References

- Boon, M 2004, 'Technological Instruments in Scientific Experimentation', *International Studies in the Philosophy of Science*, № 18.2-3, pp. 221–230.
- Borgmann, A 1999, *Holding onto Reality: The Nature of Information at the Turn of the Millennium*, University of Chicago Press.
- Khanna, R 2012, *Entrepreneurial Nation: Why Manufacturing is Still Key to America's Future?*, McGraw-Hill.
- Meijers, A 2009, Philosophy of technology and engineering sciences (Handbook of the Philosophy of Science (Book 9)), North Holland.
- Ostapenko BI 2012a, 'Innovative-industrial socio-economic model of society', *Vestnik DNU. Scientific journal, Series: Philosophy, Sociology, Politology*, Vol. 20, Issue 22 (4), pp. 150–156.
- Ostapenko BI 2012b, 'Methodological implications of the real-time information technologies', *Science of XXI century, the industry of high-tech and modern education. The conference papers. Sumy*, pp. 130–133.
- Ostapenko BI 2011, 'The Worldview Attitude of Transformational Activities of People', *Multiversum. Philosophy Almanac*, Vol. 9 (107), pp. 213–227.
- Sampls, P 1991, 'Paradise for the inventors', *America, May*, pp. 22–28.
- Schramm, J 2005, 'Learning to Compete in the Knowledge Economy', *SHRM Research. Workplace Visions*, № 3, viewed 2012 October 30 <<http://www.shrm.org/research/futureworkplacetrends/documents/workplacevisions3.pdf>>
- 'The Secrets of Germany's Success 2011. What Europe's Manufacturing Powerhouse Can Teach America', *Foreign Affairs*. July/August 2011, viewed 2012 October 30 <<http://www.foreignaffairs.com/print/67878>>
- Zeng, DZ & Wang, S 2007, *China and the Knowledge Economy: Challenges and Opportunities*, World Bank.

Надійшла до редколегії 15.05.2013 р.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема свята в бутті людини досліджувалася рядом вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких слід виділити: Л. А. Абрамян (Первісне свято і міфологія), С. Д. Безклубенко, А. В. Бенифанд (Свято, суть, історія, сучасність), Я. П. Белоусов (Про походження і суть релігійних свят), Р. Берон, Т. П. Ванченко (Культуролого-антропологічні підстави свята), І. В. Гужова (Свято як феномен культури в контексті цілісного підходу), К. Жигульський (Свято і культура), В. І. Жуковський, В. П. Ісаєнко (Святкова культура російського народу як ціннісно-адаптаційний феномен), К. Леви-Строс, Н. С. Лісків, Ю. Лотман, Б. Малиновський, Н. Мизов (Свято як громадське явище), В. Я. Пропп,

А. І. Ракитянська (Феномен свята і його місце в російській духовній культурі), Ю. М. Різник, І. М. Снегірьов (Російські простонародні свята і забобонні обряди), М. В. Тарасова, Д. М. Угринович та інші.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Метою статті є комплексне дослідження феномену свята в бутті людини, з'ясування сутності таких понять, як: цивілізаційна іпостась, святкова культура, духовність, обрядовість, повсякденність. Виявлення їх зв'язку.

Серед завдань, які були вирішені в статті слід виділити: дослідження уявлення про святкування в житті людського суспільства; характеристику дуалістичного аспекту свята; значення свята як позиції цивілізаційного способу святкування та з позиції культурного способу; виявлення цінностей культурного простору і активізації естетичного в людині.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Перше найпоширеніше і в буденному житті і в дослідженнях є розуміння свята як антипода буденному, повсякденному тобто будучи поверхневим, таким, що йде від цивілізації. Тлумачення свята як антитези повсякденності, з її повсякденністю і зануреністю в турботи цивілізаційного простору, з'являється як прояв особливого, плотьско-піднесеного прояву відчуттів, пов'язаних зі святковістю, підтримуваних у вигляді обрядів в традиції. Так, по зауваженню І. Снегірьова, «само слово свята виражає скасування, свободу від буденних праць, сполучену з веселістю і радістю. Свято є вільний час, обряд – знаменна дія, прийнятий спосіб здійснення урочистих дій; останній міститься в першому» (Snegirev 1990, p. 92) [19, с. 92].

По зауваженню ж Д. Угриновича, «свято – є день, присвячений якій-небудь важливій події в житті суспільства, держави, класу, соціальної групи, сім'ї. Відзначається свята в певні дні стає традицією, яка відбувається в житті і побуті людей, і формує стереотипи їх поведінки» (Ugrinovich 1975, p. 29) [20, с. 29]. Приведене визначення розкриває ще один аспект даного комплексного феномену.

Перші спроби наукового визначення свята з'явилися на рубежі XIX–XX вв., зокрема, в енциклопедичній збірці братів О. Гранат і І. Гранат представлено тлумачення соціальної і духовної суті свята (Entsiklopedicheskiy sbornik Granat 1989) [21]. У цьому сенсі, в основі свята лежить природне прагнення людського організму до відпочинку після роботи, з одного боку, а з іншого, свята возз'єднувалося з релігійним відчуттям, де виділяється особлива роль культу, що додає свята таку виставу в якій важливе місце займає значення періоду, що настає після свята. У цьому головна специфіка, на нашу думку, релігійної, духовної суті свята.

Тлумачення свята як «святого, священного дня» зустрічається в різних мовних парадигмах: «hag» – «священний танець, хоровод» (єврейська мова), «holiday, holy day» – «святий, священний день» (англійська мова) і так далі. Як вказує Я. Белоусов, «українське «свято» (свято), польське «звите» (свято), староруське «святки» зафіксували зв'язок святкування з релігійним культом і, в найбільш древньому шарі, з поклонінням силі світла, оскільки «святий» походить від «світити» (Belousov 1970, p. 6) [3, с. 6.]. Досліджуючи семантичне значення свята, ми підкреслюємо його релігійний аспект, що є важливим для виявлення універсальної теорії свята.

Розглядаючи ж феномен свята в традиційному його розумінні, вважаємо за необхідне відзначити, що

існуючі визначення, як конкретні наявні моделі, по суті, є спробами формалізувати цей досить складний, в чомусь закритий, «вислизаючий», але настільки вкорінений в екзистенцію людину феномен.

В підтвердження цьому звернемо увагу до монографії О. Беніфанда, де автор вказує, що термін «свято» представлено в науковому дискурсі безліччю різних значень. Згідно з його думкою «у філософських дослідженнях доки не здоланий деякий вакуум, недооцінюється важливе значення категорії «свято» для глибшого розуміння категорій «спосіб життя», «духовне життя», «суспільна свідомість» і др.» (Benifand 1986, p. 10) [4, с. 10]. Останній як механізм відношення людини до того, що оточує його в культурно-цивілізаційному просторі, настільки складний і «закритий», що до цих пір залишається предметом наукових дискусій.

Аналіз поняття «свято» з точки зору лінгвістичної оцінки з'являється розкриттям сутнісного розуміння в синхронному аспекті серед визначень, які представлені в сучасних тлумачних словниках. Зокрема, семантичне представлення свята в енциклопедичній літературі в різному історичному еоне не має особливої відмінності. У зв'язку з чим, немає необхідності приводити всі варіанти дефініції свята.

Починаючи з другої половини XX століття, одним з характерних явищ для України стала криза, яка була обумовлена змінами в етичній сфері, що привело до результату – анігіляції цінностей, у вигляді зневаги до національних традицій. В кінці XX ст. – початку XXI ст. актуальність в дослідженні феномену свята помітно зросла у філософській науці, як у вітчизняних представників (Abramyan 1983; Bezklubenko 2002; Zhukovskiy & Tarasova 2010; Reznik 1998) [1, 2, 9, 18 та ін.], у тому числі і російських (Guzhova 2006; Proppp 1976; Vanchenko 2008) [16, 6, 7 і ін.], так і в зарубіжних (Zhigulskiy 1985; Malinovskiy 2005; Mizov 1965) [8, 14, 15 і ін.].

Проте сучасні філософи в своїх визначеннях свята не акцентували увагу на його функціональному аспекті. Наприклад, свята – безпосереднє пізнання цілого, передування аналітичному розрізненню його наочних властивостей і якостей, як помічає А. Ракітянська (Rakityanskaya 2006, p. 3) [17, с. 3].

Приведені дефініції свята, мають досить ясне і оригінальне представлення моделі свята. Проте, всі вони, по більшій мірі, відображають сприйняття суті свята з цивілізаційного боку. У даному дослідженні представлено визначення свята, яке доповнює його дефініцію, підкреслюючи в ній духовно-естетичну суть. Важливість останнього обумовлена тим, що свята адекватне своїй суті в обставинах культури.

Свято, в такому контексті, знаменує складне комплексне поліфункціональне явище, що є антитезою повсякденності, сприяє об'єднанню і збереженню спадкоємності цінностей культурного простору з традицією, спонукаючи до активізації сферу естетичного в людині. Ця єдність цінностей культурного простору і активізації естетичного в людині приводить до гармонізації суті людини з його відчуженою цивілізаційною іпостасю. Одне із завдань дослідження полягає в подоланні цієї розірваної відчуженої цивілізаційної іпостасі з суттю людини, щоб не дати відчуженої цивілізаційної іпостасі стати суттю – в святі. В зв'язку з цим первинним рівнем є з'ясування верховенства значення в святі, зокрема, якщо ми маємо на увазі культурний спосіб, то очолює значення

займає не обрядовість, а духовність.

Аналіз етимологічного і семантичного значення терміну «свято» в історико-філософському контексті виявляє в нім важливі елементи. По-перше, свято структурує буття людини, розмежовуючи в темпоральності екзистенції дихотомію святковості і буттяонтологічної повсякденності. По-друге, служить єднанню суспільства, де в особі суб'єкта єдності виступає суспільна група, як сукупності людей, які певним способом взаємодіють один з одним, усвідомлюючи свою приналежність до певної системи цінностей. Головними межами цієї групи є «певний спосіб взаємодії, відчуття приналежності до групи і ідентичність групи» (Beron et al 2003, p. 17) [5, с. 17]. Особливість свята в тому, що він виступає як об'єднання і єднання. У цьому культурна якість онтології свята. Проте, наскільки глибоко це об'єднання, залежить від сприйняття особи, що вона вкладає в контекст святкової культури, до чого тяжіє її сприйняття свята до цивілізаційного способу святкування – «до Яру», як представлено в розповіді М. С. Лескова «Чертогон» (Leskov 1989, p. 462) [12, с. 462], або культурному сприйняттю як свята, так і дійсності (у основі якого щось величне) – «зовнішність судини була очищена, але усередині ще ходила глибока скверна і шукала свого очищення ...» (Leskov 1989, p. 469) [12, с. 469]. Протиборство Іллі Феодосійовича полягає у відчуженості від суті людини, де відбувається превалювання цивілізаційної іпостасі, яка претендує стати суттю в святі: «Дивитися, яка боротьба! Вдивляюся і дійсно помічаю якийсь рух: дядько благоговійно лежить в молитовному положенні, а в ногах у нього немов два коти б'ються – то один, то інший один одного борються, і так частенько, так і стрибають. – Матінка, – говорю, – звідки ж ці коти? – Це, – відповідає, – вам лише показуються коти, а це не коти, а спокуса: бачите, він духом до піднебіння горить, а ніжками-то ще до пекла перебирає» (Leskov 1989, p. 470) [12, с. 470]. Тому, членові соціальної групи необхідно рефлексувати, при освоєнні дійсності, над цінностями роблячи осмисленою свою приналежність до групи, а не аморфного дотримання «за течією» профанної дійсності.

Інтенціонування до різних способів святкування багато в чому залежить від комунікації в соціальній групі, яка пов'язана із спільною діяльністю, з розподілом праці, з класовою, національною приналежністю, з ідентичністю умов мешкання та ін. Тому, член соціальної групи, усвідомлюючи свою приналежність до групи, виражає, в умовному діленні, ранжирування на певні групи. Їх класифікація здійснюється по різних критеріях: по кількості, по мірі їх реальності, по організаційному критерію, по мірі близькості, за часом існування, по рівню усвідомленості дій, по рівню розвитку стосунків, по мірі їх відвертості, за принципом рівності членів, на що вказує Р. Берон Beron et al 2003, p. 62) [5, с. 62]. До цього перерахування ми додамо значиме для нашого дослідження інтенціональне орієнтування до культурного або цивілізаційного способу святкування, що відбивається на екзистенціальному битійствованні свята. Тим самим, сприйняття способу святкування в групі відбивається на акцентуваності тих або інших пріоритетів – одна частина приділяє більш за увагу самій суті свята, інша приділяє більше уваги матеріальному аспекту свята, тобто його обрядовій стороні, відсовуючи внутрішню суть свята.

У зв'язку з розмежуванням здатності культурно-

цивілізаційного освоєння дійсності прояв соціальної групи в святковій культурі з'являється з неординарного і невизначеного феномену в конкретніший і ясніший по сфері функціонального призначення. Розглянемо, що служить основоположним в святковій культурі.

Найбільш істотною ознакою комунікації соціальної групи в святковій діяльності є добровільна згода. Примусовим даний спосіб буття може бути лише формальним, ритуально-обрядовим. Тому, щоб суб'єктові перейти до наступного, теж одного з головних ознак свята, а саме, в тому, що він з'являється соціокультурною інтеграцією суспільної групи, слід спочатку «піднятися на перший рівень» сприйняття даного феномену, щоб можна було говорити про справжній процес соціокультурної інтеграції.

Незважаючи ж на різноманіття тлумачень феномену свята, ми приходимо до того, що маємо справу з багатограним, тисячоліття існуючим в багатьох формах соціальним феноменом, який властивий як в житті античного, так і сучасного суспільства.

У підходах представлених культурологами, психологами і антропологами, уявлення про святкову культуру уживається як ідентичне тому, що пов'язане зі святково-обрядовою сферою, кульмінаційною дією якої є саме свято. Найбільш точно визначення, в такому контексті, представлено М. Бахтінім, який позначає його як «святковість». Проте святкова культура не є простою механічною сукупністю її видів і форм, але складне цілісне утворення, яке не підміняється поняттям «свято». Святкова культура опосередкує і обумовлює перетворення навколишньої дійсності людини з буденної в урочисту, утворюючи таке середовище, в якому суб'єкт формується як особа, а особа, у свою чергу, моделює святкову культуру, де в діалектичній єдності одна культура змінює або ж взаємодоповнює іншу: культуру радості і скорботи, культуру убрання і прикраси, культуру поведінки в її дозволах і заборонах і багато що ін. По зауваженню В. Ісаєнко, «святкова культура завжди в русі, це соціально-культурна динаміка, тоді як свято – лише момент цієї динаміки» (Isaenko 1998, p. 11) [10, с. 11].

Особливий інтерес для розгляду феномену свята і вільного часу представляє теорія К. Маркса. Він вважав, що відпочинок – це час вільний від праці що дає все необхідне від життя і що на цьому світі суспільству потрібно рухатися у напрямі все менших витрат часу на працю без втрати результату (логіка профанного) з присвяченням часу, що звільняється, духовному і інтелектуальному вільному розвитку. Проте, якби людина при звільненні часу рухалася лише в позитивному розвитку – це було б ідеальним сценарієм, але насправді ж, свобода вибору більшість людей занурює в море гедонізму. Тобто чистий вільний час може бути направлений не в благому намірі особи, а, отже, потенційно несе небезпеку стати анти-часом в розвитку людини.

Даний прояв особливий характерний, по спостереженню І. Снегірева, для кріпосної людини. Він відзначає, що селянин «чекає свята як життєвої відради, і, будучи на оному в святковому каптані, веселиться із захватом, виправдовуючи свою вітчизняну приказку: «Хто святу рад, той до світла п'яний. У його понятті свято є пільга і веселість, в яких він почерпає нові сили до обтяжливих праць...» (Snegirev 1990, p. 243) [19, с. 243]. І. Снегірьов говорить про фольклоризований селянський побут початку XIX століття, де свято,

будучи альтернативою підневільній праці, ще багато в чому орієнтувалося на «благовидість», чому немало сприяли традиційні, строго ритуалізовані норми святкової поведінки. З втратою культурно-естетичного значення фольклору – цей процес почався в епоху пост-реформізму, – з подальшим посиленням експлуатації і зубожіння народу селянське свято потрапляє в повну залежність від скованої праці і виявляється зв'язаним у величезній мірі не з переходом до особливої святкової поведінки, а з реалізацією не-поведінки, з ексцесом, з хмільним розгулом і неподобством (Lotman 1970, p. 58) [13, с. 58]. У цих умовах робочий час ділиться на необхідний і додатковий, будучи переважно часом експлуатації, остільки і вільний час містить в собі елементи несвободи, що відбивається на змісті свят.

У завершенні відзначимо, що дані концепції свята відображають його багатогранність, намагаючись усе більш чітко виразити універсальну теорію свята. Зокрема, універсальність теорії свята полягає в тому, на нашу думку, щоб охопити і гармонізувати суть людини з його відчуженою цивілізаційною іпостассю. Тобто найпоширенішим розумінням свята в буденному житті і в дослідженнях екзистенції високих цінностей є його вистава як антипода повсякденному, поверхневому, такому, що йде від цивілізації. У цьому сенсі, в основі універсальної теорії свята лежить уявлення як про його соціальну суть, так і духовну.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У даній статті виявлено, свято містить в собі природне прагнення людського організму до відпочинку після роботи, з одного боку, а з іншою, свято возз'єднується з релігійним відчуттям, де виділяється особлива роль культу, що додає святу таку уяву в якій важливе місце займає значення періоду, що настає після свята. У цьому головна специфіка духовної, релігійної суті свята. Аналіз даної проблематики актуальний вже в античності, що представляє діалектичну єдність гедонізму і евдемонічного. Привілейованість останнього в святі наголошується в концепціях Платона, Аристотеля, О. Беніфанда, І. Снегір'ова та ін. Так, Платон помічав, що танці і спів, які від природи природжені людині, приносять йому глибоке задоволення. Проте, в його розумінні, вихований лише той, хто в своїй пісні і танці змальовує прекрасне, тобто спрямовуючись до чесноти, а не до пороків. Аристотель надає святу якнайтонше значення, яке репрезентується ним як духовний відпочинок – «високе дозвілля» і пізнання дійсного щастя. У розумінні Аристотеля, дозвіллю віддана перевага над трудовою діяльністю і служить метою останньої. В уяві О. Беніфанда важливе значення категорії «свято» в тому, що воно служить глибшому розумінню категорій «способу життя», «духовному життю». О. Беніфанд помічає, що свято сприяє відновленню і розвитку фізичних і духовних сил. Останній же серед авторів, виявляє в святі, будучи альтернативою підневільній праці, багато в чому орієнтування на «благовидість», чому немало сприяли традиційні, строго ритуалізовані норми святкової поведінки. Заслуга І. Снегір'ова і що примикають до його напрямку І. Сахарова, О. Терещенко в тому, що вони вперше в науці висунули на перший план – у зв'язку з народним святом – проблему культури і доклало великі зусилля до того, щоб охарактеризувати святкові обряди і пов'язані з ними вірування як важливий елемент духовного життя народу.

У даному дослідженні уявлення про святкування визначається в дуалістичному аспекті, розглядаючи значення свята як з позиції цивілізаційного способу (психоделічеського) святкування, так і з позиції культурного способу (у підставі якого релігійне битійствоває). Проте, як ми з'ясували, свято є єдність цінностей культурного простору і активізації естетичного в людині, що приводить до гармонізації суті людини з його відчуженою цивілізаційною іпостассю. Завдання даної гармонізації полягає в подолання цієї розірваної відчуженої цивілізаційної іпостасі з суттю людини, щоб не дати відчуженій цивілізаційній іпостасі стати суттю – в святі, оскільки очолює значення в святі належить не обрядовості, а духовності.

Бібліографічні посилання

1. Абрамян Л. А. Первобытный праздник и мифология / Л. А. Абрамян. – Ереван: Изд-во АН АрмССР, 1983. – 231 с.
2. Безклубенко С. Д. Етнология. Критический анализ научных та методологических засад / С. Д. Безклубенко – К.: Наука-Сервис, 2002. – 286 с.
3. Белоусов Я. П. О происхождении и сущности религиозных праздников / Я. П. Белоусов – Алма-Ата: Казахстан, 1970. – 52 с.
4. Бенифанд А. В. Праздник, сущность, история, современность / А. В. Бенифанд – Красноярск, 1986. – 173 с.
5. Бэрн Р. Социальная психология группы / Р. Бэрн, Н. Керр, Н. Миллер. – СПб.: Питер, 2003. – 272 с.
6. Ванченко Т. П. Культуролого-антропологические основания праздника: семантико-семиотические аспекты / Т. П. Ванченко // Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора философских наук. На правах рукописи. – Тамбов, 2008.
7. Гужова И. В. Праздник как феномен культуры в контексте целостного подхода / И. В. Гужова // Диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук. На правах рукописи. – Томск, 2006. – 164 с.
8. Жигульский К. Праздник и культура / К. Жигульский – М.: Прогресс, 1985. – 336 с.
9. Жуковский В. И., Коммуникативные основы художественной культуры: монография / В. И. Жуковский, М. В. Тарасова – Красноярск: СФУ, 2010. – 144 с.
10. Исаенко В. Праздничная культура русского народа как ценностно-адаптационный феномен / В. П. Исаенко – М.: О-во «Радетели просвещения»: ОДИ-intern., 1998. – 131 с.
11. Леви-Строс К. Структурная антропология / К. Леви-Строс – М., Наука, 1983. – 536 с.
12. Лесков Н. С. Чертогон / Н. С. Лесков / Собрание починений в 12-ти томах. – Т. 5 – М.: «Правда», 1989. – С. 460-471.
13. Лотман Ю. Статьи по типологии культуры / Ю. Лотман – Тарту, Тартуский государственный университет, 1970. – Вып. 1. – 106 с.
14. Малиновский Б. Научная теория культуры = Scientific Theory of Culture / Б. Малиновский, пер. И. В. Утехин. – 2-е изд. испр. – М.: ОГИ (Объединенное Гуманитарное Издательство), 2005. – 184 с.
15. Мизов Н. И. Праздник как общественное явление / Н. И. Мизов – София: СДО, 1965. – 203с.
16. Пропп В. Я. Фольклор и действительность: Избранные статьи / В. Я. Пропп – М.: Наука, 1976. – 325 с.
17. Ракитянская А. И. Феномен праздника и его место в русской духовной культуре / А. И. Ракитянская. – Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук. – Санкт-Петербург, 2006. – 181 с.
18. Резник Ю. М. Гражданское общество как феномен цивилизации. Часть II. Теоретико-методологические аспекты исследования / Ю. М. Резник – М.: Изд-во МГСУ «Союз», 1998. – 560 с.
19. Снегирев И. М. Русские простонародные праздники и суеверные обряды / И. М. Снегирев – М.: Сов. Россия, 1990.

– 160 с.

19. Угринович Д. М. Обряды: за и против / Д. М. Угринович – М.: Политиздат, 1975. – 175 с.

20. Энциклопедический сборник Гранат. – М: Советская энциклопедия, 1989. – 832 с.

Погребной В. В. Праздник в бытии человека

В данном исследовании представления о праздновании в жизни человеческого общества определяются в дуалистическом аспекте, рассматривая значение праздника как с позиции цивилизационного способа (психоделического) празднования, так и с позиции культурного способа (в основе которого религиозное существование). Утверждается, что праздник является единством ценностей культурного пространства и активизации эстетического в человеке, что приводит к гармонизации сути человека с его отчужденной цивилизационной ипостасью. Задачей данной гармонизации является преодоление этой разорванной отчужденной цивилизационной ипостаси с сутью человека, чтобы не дать отчужденной цивилизационной ипостаси стать сутью - в празднике, поскольку возглавляющее значение в празднике принадлежит не обрядности, а духовности.

Ключевые слова: праздник, феномен праздника, цивилизационная ипостась, праздничная культура, духовность, обрядовость, повседневность.

Pogrebnoy V. V. Holiday in being human

In this study the idea of the celebration of the life of human society are defined in a dualistic aspect, considering the importance of the festival as a way to position civilization (psychedelic) celebration, and from a position of cultural process (which is at the heart of religious life). Argued that the holiday is the unity of the cultural values of the space and enhance the aesthetic of a person that leads to harmonize essence of man with his estranged civilization alter ego. The task of this harmonization is to overcome this broken alienated civilization incarnation with the essence of a person to keep aloof incarnation become the essence of civilization - in celebration as leading the value does not belong in a holiday ritual, and spirituality.

Keywords: holiday, holiday phenomenon, civilization subsistence, festive culture, spirituality, ritual, everyday.

References

Abramyan, LA 1983, *Pervobyitnyy prazdnik i mifologiya*, Izd-vo AN ArmSSR, Erevan

УДК 16(164.3)

Belousov, YaP 1970, *O proishozhdenii i suschnosti religioznyih prazdnikov*, Kazahstan, Alma-Ata.

Benifand, AV 1986, *Prazdnik, suschnost, istoriya, sovremennost*, Krasnoyarsk.

Beron, R, Kerr, N & Miller, N 2003, *Sotsialnaya psihologiya gruppy*, Piter, St Petersburg.

Bezklubenko, SD 2002, *Etnokulturologiya. Kritichnyy analiz naukovih ta metodologichnih zasad*, Nauka-Servis, Kyiv.

Entsiklopedicheskiy sbornik Granat 1989, Sovetskaya entsiklopediya, Moskov.

Guzhova, IV, 2006, *Prazdnik kak fenomen kulturyi v kontekste tselostnogo pohoda*, autoreferat of dissertation, kandidat nauk, Tomsk.

Isaenko, VP 1998, *Prazdnichnaya kultura russkogo naroda kak tsennostno-adaptatsionnyy fenomen*, O-vo «Radeteli prosvescheniya»: ODI-intern, Moskov.

Leskov, NS 1989, 'Chertogon', *Sobranie sochineniy v 12-ti tomah* (T. 5), Pravda, Moskov, ss. 460-471.

Levi-Stros, K 1983, *Strukturnaya antropologiya*, Nauka, Moskov.

Lotman, Yu 1970, *Stati po tipologii kulturyi*, Tartuskiy gosudarstvennyy universitet, Tartus.

Malinovskiy, B 2005, *Nauchnaya teoriya kulturyi = Scientific Theory of Culture*, OGI (Ob'edinennoe Gumanitarnoe Izdatelstvo, Moskov.

Mizov, NI 1965, *Prazdnik kak obschestvennoe yavlenie*, SDO, Sofiya.

Propp, VYa 1976, *Folklor i deystvitelnost: Izbrannyye stati*, Nauka, Moskov.

Rakityanskaya, AI 2006, *Fenomen prazdnika i ego mesto v russkoy duhovnoy kulture*, autoreferat of dissertation, kandidat nauk, St Petersburg.

Reznik, YuM 1998, *Grazhdanskoe obschestvo kak fenomen tsivilizatsii. Chast II. Teoretiko-metodologicheskie aspekty issledovaniya*, Izd-vo MGSU «Soyuz», Moskov.

Snegirev, IM 1990, *Russkie prstonarodnyye prazdniki i suevernyye obryady*, Sov. Rossiya, Moskov.

Ugrinovich, DM 1975, *Obryady: za i protiv*, Politizdat, Moskov.

Vanchenko, TP 2008, *Kulturologo-antropologicheskie osnovaniya prazdnika: semantiko-semioticheskie aspekty*, autoreferat of dissertation, doktor nauk, Tambov.

Zhigulskiy, K 1985, *Prazdnik i kultura*, Progress, Moskov

Zhukovskiy, VI & Tarasova, MV 2010, *Kommunikativnyye osnovyi hudozhestvennoy kulturyi: monografiya*, ovskiy, SFU, Krasnoyarsk.

Надійшла до редколегії 13.05.2013 р.

В. В. Попов

Таганрогский государственный педагогический институт

ЛОГИЧЕСКИЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОСТНЕКЛАССИЧЕСКОЙ КОНЦЕПЦИИ ИСТИНЫ В СИСТЕМЕ ИНТЕРВАЛЬНОЙ ТЕОРИИ ВРЕМЕНИ

В статье представляется философское осмысление постнеклассической концепции истины в системе интервальной теории времени. Показывается, что в постнеклассической науке активно используются концептуальный аппарат и методы современной философской логики. Достаточно широко применяются формализмы. В постнеклассическом дискурсе обсуждаются проблемы противоречия и истины.

Ключевые слова: постнеклассическая концепция истины, интервальная теория времени, формализмы, оценка, истина, противоречие, философская логика.

Общепринятое понимание рациональности во многом определяется корреляцией степени истинности человеческих представлений со степенью их рациональности. Между тем варианты подходов к пониманию рациональности создают неоднозначность ее взаимосвязи с истинностью человеческих знаний. В этой связи, например, В. С. Степин выделяет три основных подхода к пониманию рациональности (Stepin 2003) [8].

В системе неклассической рациональности истина представляется как некоторое основание социальной концентрации, характеризующейся определенным темпоральным параметром. Истины неклассической рациональности имеют достаточно определенные временные и социальные измерения. Такая тенденция переосмысления универсальных истин относительно системы их социальной значимости является приоритетной в рамках